

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7MCdo/1/2012
Identifikačné číslo spisu:	6809204291
Dátum vydania rozhodnutia:	26.03.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Daniela Švecová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:6809204291.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v exekučnej veci oprávnenej BENCONT INVESTMENTS, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Astrová č. 2/A, IČO: 36 432 105, zastúpenej Advokátskou kanceláriou MCGA legal, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Partizánska 2, proti povinnému U. O., bývajúcemu v Z., pre vymoženie 1 659,70 EUR s prísl., vedenej na Okresnom súde Revúca pod sp.zn. 4 Er 662/2009, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 18. novembra 2010 sp.zn. 12 CoE 321/2010 v spojení s uznesením Okresného súdu Revúca z 11. júna 2010 sp. zn. 4 Er 662/09, takto

rozhodol:

Mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky z a m i e t a.

Účastníkom konania náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Oprávnená podala súdnej exekútorke návrh na vykonanie exekúcie proti povinnému pre vymoženie sumy 1659,70 EUR s príslušenstvom. Povinnosť povinného zaplatiť jej vymáhanú sumu preukazovala rozhodcovským rozsudkom z 8. júna 2009 sp.zn. M1308460 vydaným Stálym rozhodcovským súdom zriadeným pri spoločnosti ROZHODCOVSKÁ, ARBITRÁŽNA a MEDIAČNÁ, a.s., so sídlom v Bratislave, Trnavská cesta č. 7. Súdna exekútorka (JUDr. Viera Uhríková) následne v zmysle § 44 zákona č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov (ďalej len „Exekučný poriadok“) požiadala Okresný súd Revúca o vydanie poverenia na vykonanie exekúcie.

Okresný súd Revúca uznesením z 11. júna 2010 č.k. 4 Er 662/09-12 žiadosť súdnej exekútorke o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie zamietol. V odôvodnení uviedol, že zmluvou o úvere (uzavretou 30. mája 2007 č. 8571057407) sa oprávnená zaviazala poskytnúť povinnému úver vo výške 1659,59 € (50 000 Sk) a povinný sa zaviazal túto sumu zaplatiť v 50- tich mesačných splátkach vo výške 51, 84 € (1 562 Sk) vrátane úrokov. Účastníci zmluvy sa dohodli, že spory, ktoré vzniknú z tejto zmluvy a obchodných podmienok, vrátane sporov o ich platnosť, budú riešiť pred Stálym rozhodcovským súdom zriadeným pri spoločnosti Rozhodcovská, arbitrážna a mediačná, a.s. a miestom

rozhodcovského konania je Bratislava. Súd prvého stupňa poukázal na ustanovenia § 52 ods.2, § 53 ods. 1, 2, 4 písm. r/, 5 Občianskeho zákonníka, ako aj na smernicu Rady č. 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách a zmluvu o úvere posúdil ako zmluvu o spotrebiteľskom úvere (§ 2 písm. b/ zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch). Zmluvné dojednanie rozhodcovskej doložky v čl. 9.2. obchodných podmienok, ktoré sú súčasťou zmluvy, posúdil v zmysle § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka ako neprijateľnú podmienku. Konštatoval, že spotrebiteľ si rozhodcovskú doložku individuálne nedohodol, ale je obsiahnutá v textovej časti obchodných podmienok spolu s ostatnými podmienkami, navyše malými písmenami a s nahusteným textom neumožňujúcim spotrebiteľovi ich riadne prečítanie. Takto dojednanú zmluvnú podmienku považoval súd za neprijateľnú a v zmysle § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka za neplatnú. V predmetnej rozhodcovskej doložke si účastníci konania dojednali miesto rozhodcovského konania , ktoré sa však nachádza ďaleko od bydliska povinného , čo mu sťažuje možnosť dostať sa pred rozhodcovský súd a obhajovať svoje práva , ale v blízkosti sídla oprávnenej. Aj toto podľa názoru súdu spôsobuje nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Uzavrel, že dojednanie rozhodcovskej doložky tak, ako je tomu v predmetnej zmluve o úvere, je v rozpore s vnútroštátnymi právnymi normami upravujúcimi režim spotrebiteľských zmlúv a s ustanoveniami smernice Rady č. 93/13/EHS . Preto nemohol rozhodnúť inak, len žiadosť súdnej exekútorky o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie zamietnuť.

Krajský súd v Banskej Bystrici na odvolanie oprávnenej uznesením z 18. novembra 2010 sp. zn. 12 CoE 321/2010 uznesenie súdu prvého stupňa ako vecne správne potvrdil (§ 219 ods. 1 O. s. p.). Stotožnil sa a aj s odôvodnením napadnutého uznesenia, na ktoré s použitím § 219 ods. 2 O. s. p. poukázal. Považoval za potrebné zdôrazniť, že zo zmluvy , ktorá bola základom aj pre vydanie rozsudku v rozhodcovskom konaní je možné podrobne preskúmať všetko, čo súvisí s jej charakteristikou a právnym zaradením a čím sa rozhodca vôbec zaoberal. Na základe námietok uvedených v odvolaní dospel k záveru, že rozhodcovská doložka začlenená do rámca podmienok štandardnej zmluvy spôsobuje hrubý nepomer v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (§ 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Pri preskúmaní veci odvolací súd akceptoval na jednej strane dôležitý záujem štátu na rešpektovaní materiálnej právoplatnosti súdneho rozhodnutia, ktorej prelomenie musí byť výnimočné, a na strane druhej základné právo občana - spotrebiteľa na ochranu inter alia pred nekalými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách , vyplývajúce z Charty základných práv Európskej únie . Tomuto právu zodpovedá povinnosť štátu garantovať vysoký stupeň ochrany spotrebiteľa a postarať sa , aby spotrebiteľov nečestné zmluvné podmienky nezaťažovali (čl. 6 ods. 1 smernice Rady č. 93/13/EHS ,ktoré treba podľa rozsudku Súdného dvora Európskej únie C-40/08 ASTURCOM považovať za kogentné ustanovenie). Podrobne rozobral otázku formálnej a materiálnej právoplatnosti rozhodnutí a ich účinky. Konštatoval, že rozhodcovská doložka v predmetnej veci , ktorá mala založiť legitimitu pre exekučný titul , znemožňuje voľbu spotrebiteľa dosiahnuť rozhodovanie sporu štátnym súdom, ak dodávateľ ešte pred spotrebiteľom podal žalobu na rozhodcovskom súde. Rozhodcovskú doložku si spotrebiteľ osobitne nevyjednal, mohol len zmluvu ako celok odmietnuť alebo podrobiť sa obchodným podmienkam ,teda aj rozhodcovskému konaniu. Zdôraznil , že rozhodcovský rozsudok vôbec neskúmal vec z hľadiska spotrebiteľského práva . Rozhodnutie rozhodcu formálne preberá argumenty žalujúcej strany a nevysporiada sa s vylúčením inštitútov zameraných na ochranu spotrebiteľa , a tým vlastne porušuje kogentné predpisy určené na ochranu spotrebiteľa. Klausula o aplikácii Obchodného zákonníka podľa § 262 ods. 1 alebo tzv. úver ako absolútny obchod pritom nie je žiadnou prekážkou na aplikáciu všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka , medzi ktoré patrí aj ustanovenie § 52 a nasl. týkajúce sa ochrany spotrebiteľa. Na záver uviedol, že rozhodcovská doložka je neprijateľná, pretože nebola spotrebiteľom osobitne vyjednaná a núti spotrebiteľa v určitých prípadoch neodvolateľne sa podrobiť rozhodcovskému konaniu. Takáto rozhodcovská doložka sa prieči dobrým mravom a výkon práv a povinností z nej odporuje dobrým mravom. Preto boli splnené podmienky na zamietnutie žiadosti súdnej exekútorky o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie.

Na základe podnetu oprávnenej podal proti uvedeným uzneseniam odvolacieho súdu a súdu prvého stupňa mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky. Navrhol, aby dovolací súd obe uznesenia zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Poukázal na čl. 48 ods. 2 Ústavy

Slovenskej republiky , § 122 ods. 1 O. s. p., § 123 O. s. p., § 153 ods. 1 O. s. p. Namietal, že súd prvého stupňa vykonal dôkaz spisovým materiálom rozhodcovského súdu bez nariadenia pojednávania , účastníci konania nemali teda možnosť sa k takému dôkazu vyjadriť. Nesprávny postup exekučného súdu pri vykonávaní dokazovania v danom prípade spôsobil, že určité skutkové závery nie je možné overiť z obsahu súdneho spisu. Nie je vôbec zrejmé, prečo sa exekučný súd zaoberal ustanovením obchodných podmienok obsahujúcim rozhodcovskú doložku , keď samotná zmluva o úvere rozhodcovskú doložku obsahuje (čl. 3.6). Ustanovenia obchodných podmienok sa použijú len za predpokladu , že samotná zmluva neobsahuje odchýlnu úpravu (§ 237 Obchodného zákonníka). Rozhodcovská doložka obsiahnutá v zmluve o úvere je pritom jasná a zrozumiteľná , napísaná čitateľným písmom rovnakej veľkosti ako všetky ostatné zmluvné ustanovenia. Za ďalšie mimoriadne závažné procesné pochybenie (spôsobujúce odňatie možnosti účastníkom konať pred súdom) považoval to, že súdy prijali ako skutkový záver konštatovanie, že spotrebiteľ si rozhodcovskú doložku individuálne nedohodol. Pre prijatie takéhoto skutkového záveru nebol vykonaný jediný dôkaz a žiadny z účastníkov sa nevyjadril (netvrdil) , či možnosť individuálnej dohody bola alebo nebola spotrebiteľovi daná. Zo strany exekučného súdu ide preto o klasický prípad prijatia arbitrárneho skutkového záveru. Poznamenal, že právna úprava účinná od. 1. januára 2008 (po uzavretí zmluvy o úvere) v § 53 ods. 3 Občianskeho zákonníka ustanovuje vyvrátenú domnienku, že zmluvné dojednanie nebolo individuálne , ak dodávateľ nepreukáže opak.

Nesprávne právne posúdenie veci v otázke oprávnenosti exekučného súdu skúmať platnosť rozhodcovskej zmluvy (doložky) odôvodnil generálny prokurátor tým, že súdy pri jej riešení vychádzali z nesprávnej interpretácie (v dôsledku nesprávneho prekladu) rozsudku Súdneho dvora Európskej únie sp.zn. C-40/08 zo 6. októbra 2009 vo veci Telecomunicaciones SL v. Cristina Rodriguez Nogueira (Asturcom), podľa ktorej uvedené rozhodnutie ukladá exekučnému súdu členského štátu imperatív preskúmať platnosť rozhodcovskej doložky bez ohľadu na to, či to právna úprava členského štátu v exekučnom konaní umožňuje alebo vylučuje. Poukazoval na to, že rozhodnutie Asturcom má byť správne interpretované tak, že vnútroštátny exekučný súd v konaní o návrhu na výkon rozhodcovského rozsudku musí ex offo posúdiť neprimeranosť rozhodcovskej doložky, ak mu to v rámci tohto konania umožňuje vnútroštátne právo a ak má za tým účelom nevyhnutné informácie o skutkovom a právnom stave. Podľa názoru generálneho prokurátora však z Exekučného poriadku, ani zo žiadneho ustanovenia iného právneho predpisu nevyplyva možnosť exekučného súdu skúmať platnosť rozhodcovskej zmluvy. V slovenskom právnom poriadku je v zmysle § 40 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní na posúdenie platnosti rozhodcovskej zmluvy príslušný len súd, ktorý rozhoduje o žalobe účastníka rozhodcovského konania na zrušenie rozhodcovského rozsudku.

Napokon generálny prokurátor namietal aj nesprávne právne posúdenie veci súdmi v otázke samotnej neprijateľnosti rozhodcovskej doložky poukazujúc na to, že podľa § 93b zákona č. 483/2001 Z.z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení platnom a účinnom v čase uzavretia zmluvy o úvere (30. mája 2007) povinný nemal povinnosť prijať návrh rozhodcovskej zmluvy, a že o tejto možnosti mal vedieť so zreteľom na nevyvrátenú domnienku o znalosti vyhlásených všeobecne záväzných právnych predpisov, vyplývajúcu z § 2 zákona č. 1/1993 Z.z. o Zbierke zákonov Slovenskej republiky.

Oprávnená, povinný a ani súdny exekútor sa k mimoriadnemu dovolaniu písomne nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že mimoriadne dovolanie podal včas generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243g O. s. p.) na základe podnetu účastníčky , preskúmal napadnuté uznesenia súdov nižších stupňov bez nariadenia pojednávania (§ 243a ods. 3 O. s. p., § 243i ods. 2 O. s. p.) a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie nie je dôvodné.

Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom mimoriadneho dovolania , ale aj dôvodmi uplatnenými v mimoriadnom dovolaní . Obligatorne (§ 243i ods. 2 O. s. p. v spojení s § 242 ods. 1 O. s. p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O. s. p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za

následok nesprávne rozhodnutie vo veci . Vady podľa § 237 písm. a/ až e/, g/ O. s. p. a tzv. iné vady konania dovolateľ nenamietal a tieto nevyšli najavo ani v dovolacom konaní.

Dovolací súd sa zaoberal námietkou uvedenou v mimoriadnom dovolaní , či rozhodnutie súdov je dostatočne odôvodnené (§ 237 písm. f/ O. s. p.), resp. či ho nemožno považovať za arbitrárne.

Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (III. ÚS 209/04, IV. ÚS 115/03). Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v rámci svojej judikatúry vyslovil, že právo na spravodlivé súdne konanie zahŕňa aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia . Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (pozri napr. Georgiadis v. Grécko z 29. mája 1997 , Recueil III/1997).

Podľa § 157 ods. 2 O. s. p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný) , prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil . Súd dbá na to, aby odôvodnenie bolo presvedčivé.

Podľa § 167 ods. 2 O. s. p. ak nie je ďalej ustanovené inak, použijú sa na uznesenie primerane ustanovenia o rozsudku.

To, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu, jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry ESLP. Judikatúra tohto súdu ale nevyžaduje , aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (pozri Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č.303-A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

Rovnako aj Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sa vyjadril k povinnosti súdov riadne odôvodniť svoje rozhodnutie aj v náleze III. ÚS 119/03-30. Ústavný súd už vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany , t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03).

Ustanovením § 219 ods. 2 O. s. p. je odvolaciemu súdu daná možnosť vypracovania tzv. skráteného odôvodnenia rozhodnutia. Možnosť vypracovania takéhoto rozhodnutia je podmienená tým, že odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožní s dôvodmi rozhodnutia súdu prvého stupňa, a to po skutkovej, ako aj právnej stránke.

V prejednávanej veci sa odvolací súd v celom rozsahu stotožnil aj s odôvodnením napadnutého uznesenia súdu prvého stupňa, preto sa v súlade s § 219 ods. 2 O. s. p. v dôvodoch svojho uznesenia obmedzil na konštatovanie správnosti dôvodov uvedených súdom prvého stupňa (uviedol, že sa stotožnil s dôvodmi uvedenými v napadnutom uznesení , na ktoré poukazuje s použitím § 219 ods. 2 O. s. p.) a na zdôraznenie správnosti skutkových a právnych záverov doplnil a uviedol aj ďalšie dôvody (čo mu § 219 ods. 2 O. s. p. tiež umožňuje).

Zo spisu pritom vyplýva, že prvostupňový súd v odôvodnení svojho uznesenia zrozumiteľným spôsobom uviedol dôvody svojho rozhodnutia, citoval právne predpisy, ktoré aplikoval a z ktorých

vyvodil záver o nedôvodnosti žiadosti súdnej exekútorky o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie . Teda odôvodnenie rozhodnutia prvostupňového súdu a tým aj odvolacieho súdu , nie je nepreskúmateľné . Ich rozhodnutia nemožno považovať za svojvoľné (arbitrárne) t. j. zjavne neodôvodnené, pretože súdy sa pri výklade a aplikácii právnych predpisov neodchýlili od znenia príslušných ustanovení a nepopreli ich účel a význam.

Z obsahu spisu je zrejmé, že medzi právnou predchodkyňou oprávnenej (Poštovou bankou,a.s.) a povinným bola 30. mája 2007 uzavretá zmluva o úvere, v ktorej povinný okrem iného potvrdil, že sa oboznámil s obchodnými podmienkami, súhlasí s ich obsahom a prijíma návrhy v nich predložené. V článku 9. 2 obchodných podmienok pre úver bolo uvedené, že zmluvné strany sa dohodli, že akékoľvek spory, ktoré vzniknú zo zmluvy o úvere a obchodných podmienok budú riešené dohodou, a že v prípade nedosiahnutia dohody klient prijíma návrh na riešenie sporov v rozhodcovskom konaní pred stálym rozhodcovským súdom zriadenom pri spoločnosti ROZHODCOVSKÁ, ARBITRÁŽNA A MEDIAČNÁ, a.s., a že miestom rozhodcovského konania je Bratislava.

Vychádzajúc z uvedeného skutkového stavu dovolací súd považuje za správny právny záver súdu prvého stupňa i odvolacieho súdu o oprávnenosti exekučného súdu skúmať ex offo platnosť rozhodcovskej doložky dohodnutej medzi právnou predchodkyňou oprávnenej a povinným v obchodných podmienkach k zmluve o úvere z 30. mája 2007, majúcej charakter spotrebiteľskej zmluvy (§ 23a zákona č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa v znení platnom v čase jej uzavretia). Tento právny záver možno vyvodiť z ustanovenia § 44 ods. 2 Exekučného poriadku v spojení s princípom ochrany práv spotrebiteľa ako slabšej zmluvnej strany, vyplývajúcim z právnej úpravy premietajúcej sa v právnych predpisoch na ochranu práv spotrebiteľa.

V zmysle ustanovenia § 44 ods. 2 Exekučného poriadku exekučný súd je ex offo povinný skúmať, či exekučný titul nie je v rozpore so zákonom. Pri posudzovaní tohto základného predpokladu pre udelenie poverenia na vykonanie exekúcie sa exekučný súd nezaobera vecnou správnosťou exekučného titulu, ale skúma, či exekučný titul bol vydaný orgánom, ktorý na to mal právomoc, a či je vykonateľný po stránke formálnej a materiálnej. Exekučný poriadok označuje za exekučný titul nielen vykonateľné rozhodnutie súdu, ale napr. aj vykonateľné rozhodnutia orgánov verejnej správy, rozhodcovských súdov a iných orgánov. V prípade, ak exekučným titulom má byť rozhodnutie orgánu verejnej správy, ktorý nemal právomoc na jeho vydanie, považuje právna teória i súdna prax takéto rozhodnutie za zdanlivé, ničotné (nulitné - paakt), teda z právneho hľadiska za neexistujúce a nikoho nezaväzujúce. Obdobné dôsledky treba priznať aj rozhodnutiu iného orgánu, ak tento orgán nemal právomoc ho vydať, pokiaľ to právna úprava nevyklučuje. Rozhodnutie postihnuté nedostatkom právomoci orgánu, ktorý ho vydal, tak nie je spôsobilé ani založiť prekážku rei iudicata.

V súvislosti s otázkou, či v exekučnom konaní zákon o rozhodcovskom konaní vylučuje skúmanie (nedostatku) právomoci rozhodcovského súdu (rozhodcu, resp. rozhodcov) rozhodnúť spor, je potrebné rozlišovať, či rozhodcovské konanie sa týka sporu zo spotrebiteľského právneho vzťahu alebo z iného právneho vzťahu.

Pokiaľ sa rozhodcovské konanie týka sporu z iného než spotrebiteľského právneho vzťahu, ustanovenia zákona o rozhodcovskom konaní, ktoré umožňujú účastníkovi tohto konania, aby namietal nedostatok právomoci rozhodcovského súdu pre neexistenciu alebo neplatnosť rozhodcovskej zmluvy (§ 21 ods. 2) a aby žalobou podanou na príslušnom súde sa domáhal zrušenia rozhodcovského rozsudku pre neplatnosť rozhodcovskej zmluvy (§ 40 ods. 1 písm. c/), vylučujú skúmanie právomoci rozhodcovského súdu v exekučnom konaní. V týchto ustanoveniach sa totiž premieta klasická rímska právna zásada (princíp) „vigilantibus iura scripta sunt“ („práva patria bdelym“ alebo „nech si každý stráži svoje práva“ alebo „zákony sú písané pre bdelych“). Nevyužitie postupu podľa týchto ustanovení v iných než spotrebiteľských veciach znamená stratu možnosti skúmať a spochybňovať rozhodcovskú zmluvu a tým aj právomoc rozhodcovského súdu v exekučnom konaní, pretože inak by tieto ustanovenia strácali svoj zmysel - boli by nadbytočné.

Ak je však predmetom rozhodcovského konania spor zo spotrebiteľského právneho vzťahu, tento záver neplatí. Už v rozhodnutí sp.zn. 6 Cdo 1/2012 dovolací súd uviedol, že princíp „vigilantibus iura scripta sunt“ v spotrebiteľských veciach v konkrétnych súvislostiach (teda v závislosti od konkrétnych okolností) ustupuje dôležitejšiemu princípu, ktorým je ochrana práv spotrebiteľa. To znamená, že aj keď účastník rozhodcovského konania, ktorým je spotrebiteľ, nevyužije možnosť spochybníť existenciu alebo platnosť rozhodcovskej zmluvy podľa ustanovení zákona o rozhodcovskom konaní, je exekučný súd oprávnený a zároveň povinný skúmať existenciu alebo platnosť rozhodcovskej zmluvy a v prípade zisteného nedostatku v tomto smere konštatovať rozpor rozhodcovského rozsudku so zákonom, znamenajúci neúčinnosť, a teda nezáväznosť tohto exekučného titulu. Takúto interpretáciu označených ustanovení zákona o rozhodcovskom konaní v spojitosti s § 44 ods. 2 Exekučného poriadku vyžaduje naplnenie príkazu vyplývajúceho z princípu ochrany práv spotrebiteľa, ktorým je odstránenie značnej nerovnováhy v právach a povinnostiach založených spotrebiteľskou zmluvou ku škode spotrebiteľa. Ochrana spotrebiteľa je predmetom verejného záujmu a je nevyhnutná pre zvýšenie životnej úrovne a kvality života občanov. Okrem toho tento výklad možno podporiť aj povinnosťou súdu rešpektovať základné právo na spravodlivú súdnu ochranu zaručené článkom 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Toto právo sa zaručuje nielen tomu, kto uplatňuje svoje práva, ale aj tomu, proti komu je uplatňovaný nejaký nárok. V spotrebiteľských veciach je pomerne časté, že všeobecný súd môže prvýkrát poskytnúť spotrebiteľovi z úradnej povinnosti (teda bez akejkoľvek procesnej aktivity spotrebiteľa) účinnú spravodlivú ochranu jeho práv až po podaní návrhu na exekúciu rozhodcovského rozsudku. Dovolací súd sa preto nestotožnil s právnym názorom generálneho prokurátora o nemožnosti exekučného súdu skúmať platnosť rozhodcovskej zmluvy a tým aj právomoci rozhodcovského súdu.

Za dôvodnú nepovažoval ani námietku generálneho prokurátora o odňatí možnosti oprávnenej riadne konať pred súdom tým, že súdy svoj skutkový záver o tom, že rozhodcovská doložka nebola dohodnutá individuálne, vyvodili z listiny - obchodných podmienok - bez toho, aby tento dôkaz vykonali na pojednávaní s možnosťou oprávnenej sa k nemu vyjadriť.

V preskúmvanej veci bolo dovolaním napadnuté rozhodnutie, resp. rozhodnutia, vydané v štádiu exekučného konania, v ktorom exekučný súd posudzoval splnenie zákonom stanovených procesných predpokladov pre udelenie poverenia súdnemu exekútorovi na vykonanie exekúcie. Po podaní žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie exekučný súd preskúmava žiadosť o udelenie poverenia, návrh na vykonanie exekúcie a exekučný titul z hľadiska ich súladu so zákonom. Pritom medziiným skúma, či návrh na vykonanie exekúcie má všetky náležitosti, či je k návrhu pripojený exekučný titul opatrený potvrdením (doložkou) o vykonateľnosti, či je exekučný titul materiálne vykonateľný, či sú oprávnený a povinný osobami uvedenými v exekučnom titule a či sú splnené všeobecné podmienky konania v zmysle § 103 O.s.p. V štádiu exekučného konania, pri ktorom súd skúma, či žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie alebo návrh na vykonanie exekúcie alebo exekučný titul nie sú v rozpore so zákonom (§ 44 ods. 2 Exekučného poriadku), sa vychádza z tvrdení oprávneného v návrhu na vykonanie exekúcie a z exekučného titulu. V tomto štádiu exekučný súd nevykonáva dokazovanie (ako procesnú činnosť súdu osobitne upravenú v ustanoveniach § 122 až § 124 O.s.p.) - postačujúce je totiž, ak sú rozhodujúce skutočnosti dostatočne osvedčené okolnosťami vyplývajúcimi zo spisu, vrátane do neho založených listín. Dokazovanie (vyžadujúce nariadenie pojednávania s možnosťou účasti oprávneného i povinného) v tejto časti exekučného konania neprichádza do úvahy aj z dôvodu, aby sa tým nezmaril účel exekúcie, o ktorej sa má povinný prvýkrát dozvedieť (ak nie je daná výnimka vyplývajúca zo zákona) až dorúčením upovedomenia o začatí exekúcie. V predmetnej veci napokon oprávnená v odvolaní proti uzneseniu exekučného súdu ani nijako nespochybnila skutkový záver tohto súdu o tom, že rozhodcovská doložka nebola dohodnutá individuálne, namietala len jeho právne závery.

Vecnú správnosť dovolaním napadnutých uznesení nebola spôsobilá spochybníť ani námietka o nesprávnom právnom posúdení veci v otázke samotnej neprijateľnosti rozhodcovskej doložky z dôvodu, že podľa § 93b zákona o bankách povinný nemal povinnosť prijať návrh rozhodcovskej zmluvy, a že o tejto možnosti mal vedieť. Uvedené ustanovenie nijako nezbavovalo právnu predchodkyňu oprávnenej povinnosti predložiť povinnému návrh na uzavretie rozhodcovskej zmluvy takým spôsobom, aby z neho

bolo dostatočne zrejmé, že povinnému sa poskytuje možnosť voľby prijať alebo neprijať návrh na riešenie prípadných sporov výlučne v rozhodcovskom konaní, a aby bolo z neho tiež zrejmé, že mu boli poskytnuté aj jasné a zrozumiteľné informácie, čo znamená výlučné riešenie sporov v rozhodcovskom konaní. Pokiaľ právna predchodkyňa oprávnenej takto nepostupovala, resp. pokiaľ takýto postup nebol oprávnenou doložený listinami pripojenými k návrhu na exekúciu, súdy správne konštatovali neprijateľnosť rozhodcovskej doložky. Rozhodcovská zmluva uzavretá so spotrebiteľom, ak má byť právom akceptovateľná ako prejav zmluvnej autonómie, musí byť výsledkom slobodnej vôle oboch zmluvných strán. Slobodná vôľa vyžaduje informácie o možnosti voľby medzi viacerými riešeniami a informácie o tom, čo tá ktorá voľba konkrétne znamená.

Oprávnená sa svojej zodpovednosti za uzavretie neprijateľnej rozhodcovskej doložky nemohla zbaviť ani poukazom na princíp „ignorantia iuris non excusat“ (neznalosť zákona neospravedlňuje) uplatnením jeho dôsledkov v neprospech povinného. Kým rešpektovanie tohto princípu v spotrebiteľských právnych vzťahoch zo strany dodávateľa (poskytovateľa, podnikateľa) treba vyžadovať v najvyššej možnej miere, jeho uplatnenie v neprospech spotrebiteľa bude prichádzať do úvahy len výnimočne, ak to budú odôvodňovať konkrétne okolnosti prípadu. Aj v prípade tohto princípu totiž platí, že v konkrétnych súvislostiach ustupuje na strane spotrebiteľa dôležitejšiemu princípu, ktorým je princíp ochrany spotrebiteľa. Vychádzajúc z povahy spotrebiteľských právnych vzťahov realite praktického života, a teda aj zdravému rozumu, odporuje požiadavka na podrobnej (až detailnej) znalosti právnych predpisov (akým je v danej veci zákon o bankách) zo strany spotrebiteľa. Preto neinformovanosť spotrebiteľa, resp. jeho nedostatočná informovanosť v tejto oblasti, mu nemôže byť na ujmu.

Na vecnej správnosti dovolaní napadnutých rozhodnutí nemohla nič zmeniť ani námietka generálneho prokurátora, že na posúdenie platnosti rozhodcovskej doložky súdy aplikovali ustanovenia Obč. zákonníka, ktoré v čase uzavretia zmluvy o úvere ešte neboli účinné (§ 53 ods. 4 písm. r/ a § 53 ods. 5 Obč. zákonníka). Záver o neprijateľnosti rozhodcovskej doložky (z dôvodov už uvedených) s následkom jej neplatnosti totiž pri použití eurokonformného výkladu (výkladu súladného so smernicou) umožňovali už aj ustanovenia Obč. zákonníka platné v čase uzavretia zmluvy o úvere, a to § 53 ods. 3 a 4 tohto predpisu.

Treba zdôrazniť, že súdy nižších stupňov v preskúmvanej veci zohľadnili smernicu Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách. Táto smernica bola implementovaná do právneho poriadku Slovenskej republiky 1. apríla 2004 zákonom č. 150/2004 Z. z. z 2. marca 2004, ktorým sa mení a dopĺňa Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (do ustanovenia § 52 až 54 Občianskeho zákonníka). Dovolací súd konštatuje, že súdy vo svojich rozhodnutiach aplikovali správny vnútroštátny predpis, ktorého výklad uskutočnili v súlade so smernicou.

Súdny dvor Európskej únie v rozhodnutí C-40/08 vo veci Asturcom Telecomunicaciones Sl. v. Christina Rodríguez Noguera vyslovil, že nerovný stav medzi spotrebiteľom a dodávateľom môže byť kompenzovaný iba pozitívnym zásahom, vonkajším vo vzťahu k samotným účastníkom zmluvy, ako aj to, že vnútroštátny súd má aj bez návrhu posudzovať nekalú povahu zmluvnej podmienky. Podľa názoru zaujatého týmto súdnym dvorom sa má smernica vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny súd, ktorý rozhoduje o návrhu na výkon právoplatného rozhodcovského rozsudku, ktorý bol vydaný bez účasti spotrebiteľa, musí hneď, ako sa oboznámi s právnymi a skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel, preskúmať ex offo nekalú povahu rozhodcovskej doložky uvedenej v zmluve uzavretej medzi podnikateľom a spotrebiteľom v rozsahu, v akom podľa vnútroštátnych procesných pravidiel môže takéto posúdenie vykonať v rámci obdobných opravných prostriedkov vnútroštátnej povahy. Ak je to tak, prináleží vnútroštátnemu súdu vyvodit' všetky dôsledky, ktoré z toho podľa vnútroštátneho práva vyplývajú, s cieľom zabezpečiť, aby spotrebiteľ nebol uvedenou doložkou viazaný.

So zreteľom na uvedené dovolací súd mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora ako nedôvodné zamietol.

Účastníkom náhradu trov dovolacieho konania nepriznal, keďže generálny prokurátor, ani oprávnená neboli v konaní úspešní a povinnému v súvislosti s týmto konaním žiadne trovy nevznikli.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.